

2. Егоров О. Г. Лекционно-семинарская система занятий в профильной школе / О. Г. Егоров // Педагогика. – 2007. – № 4. – С. 29–34.
3. Краснов Ю. Э. Критика лекционно-семинарской образовательной технологии высшего образования [Электронный ресурс] / Ю. Э. Краснов. – Режим доступа : <http://charko.narod.ru/text/sb1/kras.html>.
4. Цукор Л. Лекційно-семінарська система навчання / Л. Цукор // Хімія (Шкільний світ). – 2009. – № 9. – С. 3–6.
5. Чошанов М. А. Гибкая технология проблемно-модульного обучения : метод. пособ. / М. А. Чошанов. – М. : Народное образование, 1996. – 160 с.

РЕЗЮМЕ

А. А. Гиря. Лекционно-семинарская система обучения химии в школе.

В статье приведены дидактические и методические особенности лекционно-семинарской системы организации обучения химии в профильных классах общеобразовательной средней школы. Описаны виды уроков, которые проводятся в процессе работы по данной системе, акцентировано внимание на основных подходах, которые повышают познавательный уровень занятий.

Ключевые слова: лекционно-семинарская система, урок-лекция, урок-семинар, урок-практикум, урок-консультация, урок-зачет, проблемный подход, деятельностный подход.

SUMMARY

O. Giryа. The lecture-seminar system of teaching chemistry at school.

The didactic and methodological peculiarities of the lecture-seminar system organization of teaching Chemistry in profile forms of the secondary schools are given. The types of lessons which are held in the work process due to this system are described. The attention to the main approaches which improve the cognitive level of knowledge is emphasized.

Key words: lecture-seminar system, a lecture lesson, a seminar lesson, a practical-studies lesson, the tuition lesson, a credit lesson, the problem approach, the active approach.

УДК 37.091.214.18:91

Т. Г. Гільберг

Хмельницький обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти;

Л. Б. Паламарчук

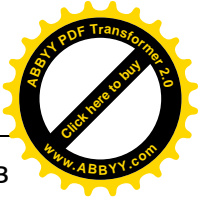
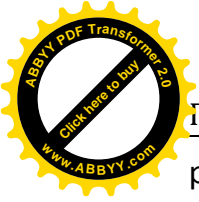
Київський університет імені Бориса Грінченка

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАКТИЧНОЇ СКЛАДОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ГЕОГРАФІЧНОЇ ОСВІТИ У ПРОФІЛЬНІЙ ШКОЛІ

У статті окреслено шляхи реалізації практичної складової курсу «Географія» у профільній школі. Основною метою профільної школи є розвиток у старшокласників практичної компетентності, що формується під час виконання навчальних практичних робіт. На виконання практичних робіт з географії у старшій школі з профільним навчанням передбачено більше третини навчального часу. Його реалізація здійснюється різними методами та формами навчання. Рекомендації, що розкрито в статті, допоможуть вчителю в організації проведення та оцінювання практичних робіт.

Ключові слова: якість освіти, компетенція, компетентнісний підхід у навчанні, практична складова курсу, практикум, практична робота, діяльнісний підхід, профільна школа.

Постановка проблеми. Практичне спрямування шкільних курсів географії та

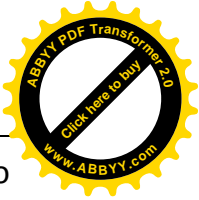
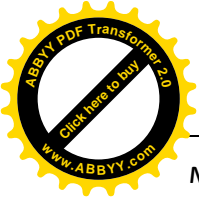

реалізація практичної складової є завжди актуальною методичною проблемою в географії. Практичні роботи є одним з видів навчальної діяльності учнів, які зазвичай виконуються після вивчення навчальної теми чи розділу курсу. За змістом практичні роботи мають важливе навчально-пізнавальне значення, їх систематичне виконання сприяє розвитку пізнавальних сил і самостійності учнів, формуванню вмінь і навичок, необхідних для майбутнього життя й самоосвіти. Крім того, практичні роботи сприяють конкретизації та закріпленню знань, розвивають уміння спостерігати й пояснювати явища, що вивчаються на уроці. Практичне спрямування вивчення географії створює підґрунтя для формування в учнів географічної культури та різноманітних географічних компетенцій. За змістом та способом реалізації практичні роботи мають суспільний характер, містять потреби, мету, мотивацію, визначають доцільну діяльність, предмет, засоби і результати, дають фактичний матеріал для теоретичного осмислення, визначають зміст і напрями людського мислення.

Аналіз актуальних досліджень. Вивченню методики реалізації практичної складової у шкільній географії приділяється значна увага в сучасних педагогічних дослідженнях та у підготовці науково-методичного забезпечення розкриття цієї проблеми у навчальних закладах. Вітчизняні науковці досліджують зміст та методичні засади практичних робіт, запропонованих чинними навчальними програмами. Цій проблемі присвятили свої доробки багато дослідників, зокрема: С. Л. Капіруліна, С. Г. Кобернік, В. П. Корнєєв, О. П. Кравчук, М. Г. Криловець, Л. І. Круглик, Т. Г. Назаренко, А. Й. Сиротенко, М. В. Сорока, О. М. Топузов, Г. Є. Уварова та ін. Дослідження проблеми реалізації практичної складової у профільній школі лише розпочинається.

Недостатнє розкриття проблеми вимагає її досконалого вивчення. Тому **метою статті** є ознайомлення з основними напрямками реалізації практичної складової шкільних курсів географії профільної школи. Матеріали статті допоможуть спрямовувати роботу вчителів та методистів на розкриття шляхів практичної складової компетентності географічної освіти профільної школи. Відбувається інформування освітян про те, що практичні роботи спрямовують розвиток в учнів інтелекту, розвивають їх профільне спрямування, соціалізацію і громадянськість.

Виклад основного матеріалу. Підвищення якості освіти – одна з актуальних проблем сьогодення, розв'язання якої пов'язано з модернізацією її змісту, оптимізацією способів і технологій організації навчального процесу і, звичайно, переосмисленням мети освіти і результатів навчання. Модернізація української освіти відбувається з урахуванням нових соціальних вимог, що ставляться до сфери освітніх послуг у XXI столітті. Посилення державного інтересу до освіти відображено в пакеті значущих нормативних документів, одним з яких є Концепція програми

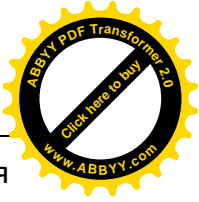
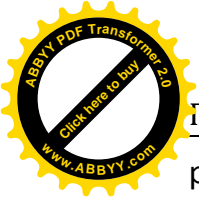

модернізації освіти на 2011–2015 рр. Сучасна освіта не може успішно функціонувати в колишніх змістовних, організаційних та педагогічних формах. Вона потребує застосування інших способів управління, що передбачає переосмислення базових умов організації шкільного життя: переформулювання цілей, завдань, засобів, способів оцінювання та комунікацій. Ефективність та компетентність – важливі дефініції, за допомогою яких у сучасній педагогічній практиці і науці можливо описати результативність навчального процесу. Компетентнісна освіта зорієнтована на практичні результати, досвід особистої діяльності, вироблення ставлень, що зумовлює принципові зміни в організації навчання, спрямоване на розвиток конкретних цінностей і життєво необхідних знань і вмінь учнів [2]. Компетентність – це готовність учнів до виконання навчальних функцій, а компетентнісний підхід в освіті є не що інше, як цільова орієнтація навчального процесу на формування різноманітних навчальних компетенцій.

Шкільні курси географії посідають чільне місце серед навчальних предметів сучасного навчально-виховного процесу, основне завдання якого – участь у формуванні особистості громадянина України як свідомого члена громадянського суспільства, прихильного до його ідеалів. Це завдання значною мірою реалізується зусиллями шкільної географії через вироблення в учнів практичних умінь і навичок, розуміння географічних реалій сучасного суспільства, тенденцій його розвитку та вміння поєднувати з ними власні життєві плани і прагнення.

Шкільна географічна освіта формує не тільки основи фундаментальних знань, а є найважливішим джерелом практичних знань, умінь, навичок і ставлень, які необхідні у житті кожної людини. Реалізація компетентнісного підходу в географічній освіті – інноваційний напрям, що дозволяє по-новому усвідомити і зрозуміти значущість шкільної дисципліни. Орієнтація шкільної географічної освіти на компетентнісний підхід передбачає посилення її практичної спрямованості. Саме тому практична робота як форма організації навчальної діяльності виступає необхідним засобом пізнання і є певним етапом формування географічного мислення школярів. Практичний підхід спрямований на оволодіння практичними навичками дослідження: робота на місцевості, робота з картами, зі статистичними матеріалами, з даними соціологічних досліджень, з матеріалами ЗМІ, використання ІКТ.

Сучасна шкільна географія унікальна за своєю інтегративністю, що впливає на розвиток особистості. Стратегічна мета шкільних курсів географії – формування у свідомості учнів системи поглядів, принципів, норм поведінки щодо географічного середовища, готовність до активної діяльності у швидкоплинному світі. Випускник школи повинен володіти завершеною системою географічних знань і вмінь, можливостями їх застосування в життєвих, нових, незнайомих ситуаціях. Компетентнісний підхід підкреслює діючу сторону

результатів географічної освіти, їх практичну значущість, тобто процес набуття школярами досвіду у вирішенні практико орієнтованих завдань.

Специфіка шкільної географії полягає в тому, що у процесі практичного застосування знань і вмінь відбувається оволодіння методами географічного пізнання, розвивається географічне мислення, вдосконалюється практика роботи з різними джерелами географічної інформації. Ефективність забезпечується активною учительською позицією і модернізацією всієї методичної системи навчання географії (цілей, змісту, форм, методів і прийомів, засобів і результатів). Сучасна шкільна географічна освіта дедалі більше набуває практичної спрямованості. Географічні знання стають більш дієвими, сприяють створенню у школярів «фундаменту» досвіду практичної діяльності (комплексу вмінь і навичок) для виконання самостійних робіт творчого характеру, самостійного пошуку нових знань й оволодіння новими вміннями.

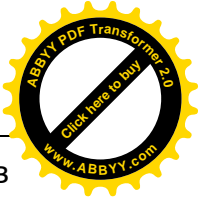
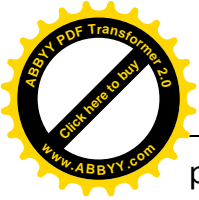
Посилення практичної спрямованості як дидактичний принцип орієнтує вчителя на особистісно-діяльнісний підхід у навчанні географії. Його реалізація в навчальному процесі забезпечує розвиток особистості школярів, оволодіння ними комплексом умінь, формування здібностей використовувати засвоєні знання, вміння та способи діяльності в реальному житті для вирішення практичних завдань, пов'язаних насамперед з актуальними проблемами свого району, регіону, країни, світу.

У навчальних програмах профільної школи наголошено на діяльнісному змісті освіти, що передбачає способи діяльності, уміння і навички, які необхідно сформулювати, на досвіді діяльності, що повинен бути накопичений та усвідомлений учнями, на навчальних досягненнях, які учням необхідно продемонструвати. Такі навчальні програми у найближчі роки замінять діючі і в основній школі, тому вчитель повинен бути готовий до таких змін.

Компетентнісний підхід не відхиляє, але змінює роль знань. Знання повністю підпорядковуються вмінням. У зміст навчання включаються тільки ті знання, які необхідні для формування вмінь. Усі інші знання розглядаються як довідкові, вони зберігаються у довідниках, енциклопедіях, словниках, Інтернеті тощо, а не в головах учнів. Отже, учень повинен уміти швидко і безпомилково використати всі ці джерела для розв'язання певних проблем [4].

Зміст географічних курсів стає засобом підготовки школярів до життя, до перебування в навколишньому середовищі та суспільстві. Географічна освіта повинна озброювати школярів вміннями користуватися різними джерелами географічної інформації, інтегрувати цю інформацію, «класти» її на карту, вести спостереження на місцевості, правильно орієнтуватися у просторі, прогнозувати тенденції розвитку навколишнього середовища.

Перед учителем географії поставлено складне завдання – методично

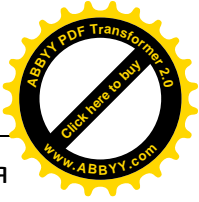
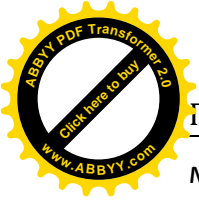

реалізувати на практиці компетентнісний підхід, тобто сформувати в учнів готовність використовувати здобуті знання, уміння та способи діяльності в реальному житті для вирішення практичних завдань і життєво значущих ситуацій. Якість шкільної географічної освіти багато в чому визначається засвоєнням учнями предметних і загальнонавчальних умінь. Головним засобом накопичення вмінь виступає практична діяльність, яка є складною самою своєю суттю. Це насамперед пояснюється тим, що вміння, які формуються (удосконалюються, закріплюються, розвиваються) у процесі практичної діяльності, виступають операційною частиною засвоєних знань. Психолого-педагогічними дослідженнями доведено, що поряд з удосконаленням умінь розвивається спостережливість, логічне мислення школярів, формуються норми поведінки у навколишньому середовищі, геоекологічна свідомість.

Сьогодні досить гострою проблемою для вчителів географії є проблема нормування практичної діяльності учнів і виділення часу на її проведення на уроці. Зміст цього ступеня насичений емпіричними і теоретичними знаннями, що становлять основу шкільного предмета і вимагають витрат навчального часу на їх осмислення. Саме тому навчання школярів застосування засвоєних знань у практичній діяльності – процес, який часто пов'язаний зі збільшенням витрат навчального часу на проведення робіт навчального й тренувального характеру, що призводить до збільшення навантаження учнів.

Проблема планування та виділення навчального часу на проведення програмних практичних робіт набула особливої актуальності, особливо у профільній школі. Це пов'язано зі значною кількістю практичних робіт у 10–11 класах (30–35% від загальної кількості годин). Практична спрямованість шкільної географії посилюється різноманітними видами робіт: робота з підручником, географічною та науково-популярною літературою; робота з картами і картосхемами, статистичними матеріалами, на місцевості – спостереження за навколишнім середовищем; практикумами, польовими заняттями, заняттями у «зелених» класах; робота з ресурсами ПС та Інтернет; навчальними (практико орієнтованими) проектами тощо. Для посилення практичної спрямованості шкільного курсу географії важливо надати комплексу практичних робіт певну етапність і характер тренінгу («навчальні – тренувальні – підсумкові – творчі»). Вони повинні бути взаємопов'язані й ускладнюватися від теми до теми, від розділу до розділу, від курсу до курсу.

Необхідною умовою реалізації компетентнісного підходу в навчанні географії є посилення уваги до особливостей, мотивів та інтересів окремого учня. Процес навчання повинен бути підкріплений реальними психолого-педагогічними умовами. Учителі часто зазнають утруднень в організації, проведенні та оцінці підсумків практичної діяльності школярів. У процесі

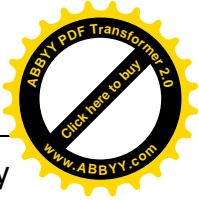
методичної підготовки вчителя необхідно посилити увагу до здійснення операційної складової шкільної географії.

Гуманізація, демократизація, індивідуалізація і диференціація освіти та переорієнтація шкільного навчання з інформаційно-репродуктивного процесу на творчий розвиток особистості учня, а також підготовка компетентного випускника потребують змін у підходах до оцінювання навчальних досягнень школярів, «яке має ґрунтуватися на позитивному принципі, що передусім передбачає врахування рівня досягнень учня, а не ступеня його невдач» [1].

Більшість учителів географії постійно зазнають труднощів в організації практичних робіт та виділені критеріїв їх оцінювання. Адміністрація освітніх установ вимагає суворої регламентації діяльності вчителя, фіксації виконання програмних практичних робіт у відведеній колонці класних журналів. Учителі географії пояснюють невиконання деяких інструкцій, методичних рекомендацій та вказівок відсутністю оплати за перевірку практичних робіт.

Ураховуючи те, що вищезазначені проблеми мають масовий характер, вважаємо за потрібне запропонувати низку методичних рекомендацій. Однією з них є *облік змісту програмних практичних робіт та їх нормування*. Закон України «Про освіту» надає вчителям «вільний вибір форм, методів, засобів навчання, виявлення педагогічної ініціативи» [3]. Учителі мають право на свободу вибору і використання методик навчання, навчальних посібників і матеріалів, підручників відповідно до навчальної програми, затвердженої МОНУ, методів оцінювання знань учнів. З огляду на конкретні педагогічні умови освітнього закладу та контингент учнів, регіональну специфіку, учителю надається право планувати систему практичних робіт з метою оптимізації вимог діючих програми з географії в частині «Практикум».

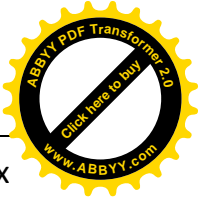
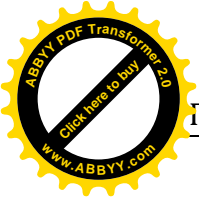
Залежно від мети практичні роботи поділяють на навчальні, тренувальні і підсумкові. Навчальні практичні роботи виконуються в аудиторії під керівництвом учителя, який пояснює послідовність дій, показує зразок виконання і формулює завдання для первинного закріплення дій учнями. Тренувальні роботи мають на меті відпрацювання, удосконалення та корекцію вмінь і виконуються на уроці під контролем учителя та у формі домашнього завдання, результати якого потім відстежує вчитель. Підсумкові роботи виконують контролюючу функцію. Вони здійснюються школярами з найбільшим ступенем самостійності. Їх завдання розраховані на перенесення засвоєних умінь і дій в умови, подібні до навчальних і тренувальних робіт, або й у нові умови. Саме тому результати підсумкових робіт можуть бути порівняні з результатами контрольних робіт і фіксуватися в колонці у класних журналів. Результати навчальних і тренувальних робіт можуть виставлятися за бажанням учнів, але враховуються педагогом для організації навчального процесу на наступних уроках.

Програма профільного курсу «Географія» задає напрямок змісту практичних робіт. У зв'язку з цим учителю географії рекомендується виділити у змісті приблизної програми практичні роботи, які мають навчальний, тренувальний характер, роботи підсумкового характеру. Учитель самостійно планує їх виконання у навчальному процесі, ураховуючи ступінь навченості школярів. У робочій програмі (календарно-тематичному плануванні) необхідно відобразити зміст і вид практичних робіт (за ступенем навченості) та затвердити на рівні методичного об'єднання.

Наступною методичною порадою є *організація і проведення практичних робіт на уроці*. Для проведення практичної роботи не завжди доцільно виділяти цілий урок. Під час складання тематичних планів можна виділяти серед різних типів уроків спеціальні уроки, провідним завданням яких є формування та вдосконалення географічних умінь і навичок учнів. Такі уроки проводяться як уроки-практикуми, що за дидактичною метою орієнтовані на застосування прийомів і способів дій, їх систематизацію та узагальнення, перевірку (контроль) рівня оволодіння школярами певними вміннями. Організація роботи школярів повинна підпорядковуватися чітко заданій меті, сформульованій на мові дій учнів. Це сприяє активізації роботи учнів. Завдання для практичних робіт мають такі форми: коротких вимог («складіть схему, картосхему», «позначте на контурній карті»), інструкцій та планів дій («використовуючи карти атласу і текст підручника, складіть характеристику держави за планом»), пізнавальних кількісних та якісних завдань («виявити закономірності розміщення корисних копалин на рівнинах і в горах», «розв'язування задач на визначення азимутів, координат» тощо), робота з різноманітними джерелами (електронними картами, підручниками, Інтернет, довідниками, енциклопедіями) та ін. У профільних класах вагоме місце належить дослідженням («міні-дослідження», «розробка проекту», «проведення моніторингу фізичного розвитку учнів»), творчим роботам («написання есе», «повідомлення», «доповіді»), проведення «круглих столів», екскурсій, робота з використанням ІКТ («складання комп'ютерної презентації»), проведення дискусій, дебатів, диспутів тощо.

Обов'язковою умовою ефективної практичної діяльності виступає організація роботи з навчально-методичним комплектом курсу (підручники, атласи, робочі зошити з друкованою основою, зошити-тренажери, практикуми тощо), оскільки засвоєні прийоми роботи учні переносять на інші джерела знань. Сучасні навчально-методичні комплекти містять системи завдань із зростаючою складністю. Навчально-методичний комплект для профільної школи включає «Практикум», який містить алгоритм виконання всіх практичних робіт. Це дає можливість ефективно організувати навчальну роботу на уроці, самостійно виконувати завдання учнями та раціонально використовувати час.

Якісне формування географічних умінь школярів неможливо без їх відпрацювання в умовах реальної місцевості. Це вимагає організації постійних спостережень, практичних робіт на місцевості, в умовах «зеленого» класу, проведення екскурсій у природу та на господарства. Частина подібних робіт може бути організована в межах регіонального курсу географії своєї області (рідного краю).

З метою становлення суб'єктності учнів до процесу практичної діяльності необхідно адаптувати сучасні педагогічні технології (диференційоване навчання, проектна діяльність тощо), інформаційні та комунікаційні технології, використовувати ігрові елементи, творчі завдання з метою активізації самостійної пізнавальної діяльності учнів. Після проведення ряду практичних робіт доцільно організувати виставку варіантів творчого вирішення поставлених завдань.

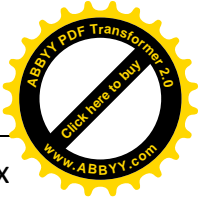
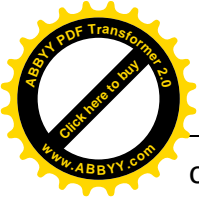
Важливою методичною рекомендацією є *перевірка та оцінювання результатів практичних робіт*. Усі програмні практичні роботи підсумкового характеру повинні бути оцінені і виставлені в журнал. Роботи навчального і тренувального характеру є моніторинговою формою атестації учнів, їх результати діагностичні.

Учителю необхідно визначити критерії оцінок для кожної практичної роботи, оскільки зміст робіт різний і не може бути підпорядкований загальним вимогам оцінювання. Неможливо оцінювати рівень оволодіння прогностичними вміннями складати географічні описи за одними і тими самими нормами. Важливо враховувати, наскільки кожен учень опанував уміння, тобто здійснювати індивідуальний підхід не тільки до організації навчання, а й до визначення його результатів.

Контроль за навчальною діяльністю може здійснюватися різними методами і в різних формах. У шкільній практиці застосовуються такі методи, як щоденне спостереження за навчальною діяльністю учнів, усна, письмова, графічна, практична перевірка і тести успішності. Організаційними формами контролю є індивідуальна і фронтальна перевірки під час навчання, індивідуальні і фронтальні заліки після вивчення певної теми чи розділу програми, державна підсумкова атестація.

Метод практичного контролю дає можливість перевірити вміння учнів застосовувати здобуті знання на практиці. Практичні завдання дозволяють перевірити вміння і навички учнів проводити певні дослідження, лабораторні досліди, здійснювати вимірювання за допомогою різних приладів, виконувати певні трудові операції, користуватися інструментами тощо.

Оцінка має характеризувати обсяг та якість знань і умінь учнів незалежно від методів і засобів контролю, особистих якостей учителя, особливості поведінки і здоров'я учнів. Необхідно дотримуватися єдиних норм і критеріїв

оцінювання. Бути об'єктивним означає однаково доброзичливо ставитися до всіх учнів, ставити до них єдині вимоги.

Як важлива методична необхідність виступає рекомендація щодо *формування в учнів уміння самостійно контролювати, оцінювати і коригувати свою навчальну діяльність*. Виховувати звичку і потребу в самоконтролі та самооцінці в учнів необхідно постійно, на кожному уроці.

Тому наступною рекомендацією може бути *перевірка й оцінювання знань учнів, що організовується систематично і регулярно*. Це дозволяє оперативно вносити корективи в навчальний процес, організовує та дисциплінує учнів, спонукає їх до постійної роботи. Дослідження свідчать про те, що зворотний зв'язок щодо успішності засвоєння конкретних знань і вмінь посилює мотивацію до учіння і підвищує успішність.

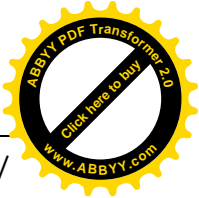
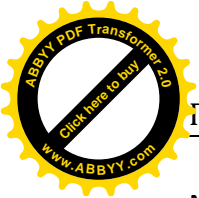
Виставлення оцінки необхідно супроводжувати її обґрунтуванням (коментуванням) – потрібна методична порада вчителю. Учителю указує на позитивні сторони відповідей, допущені помилки, неточності, граматичні помилки тощо. Обґрунтування оцінки вимагає аналізу способів діяльності учня, його ставлення до навчання, міри старанності, повноти та правильності знань. Необхідно пояснити учневі, як можна виправити допущені помилки, ліквідувати прогалини у знаннях. Оцінні судження вчителя дають змогу учням зрозуміти його вимоги і критерії оцінювання.

Доцільною методичною порадою вчителю буде нагадування про те, що *необхідно здійснювати індивідуальний підхід під час оцінювання успішності учнів*. Це вимагає створення таких дидактичних умов, за яких усувається психологічне напруження, тривога учнів, і вчитель може об'єктивно виявити й оцінити досягнення кожного з них: під час опитування не підганяти учнів, давати час на обміркування, створювати атмосферу доброзичливості, дозволяти користуватися планом відповіді та опорним конспектом. Індивідуалізація контролю має забезпечити умови для того, щоб кожен учень відчув радість успіху в учінні.

Висновки. Реалізація практичної складової у шкільних курсах географії залишається актуальною і в наш час. Профільне вивчення географії ще більше зосереджує увагу вчителів на реалізації цієї методичної проблеми. За результатами наших досліджень робимо висновок про те, що учні свідомо ставляться до виконання практичних робіт як засобу набуття вмінь, практичних навичок і власної творчості. Учителі також позитивно сприймають наявність розширеної практичної складової у профільних курсах з географії. Підготовлені нами і розкриті у статті методичні рекомендації сприятимуть поліпшенню навчально-виховного процесу з географії в навчальних закладах країни, що впливатиме на якість освіти взагалі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про освіту» № 1060-XII, із змінами від 11 червня 2008 р.

2. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної освіти / М-во освіти і науки України ; Ін-т педагогіки АПН України. – К. : Перше вересня ; Шкільний світ ; Харків : Фоліо, 2000. – С. 3.

3. Лист Про обговорення проекту Порядку оцінювання навчальних досягнень учнів основної та старшої школи в системі загальної середньої освіти, Міністерство освіти і науки України N 1/9-183, 17.03.2010.

4. Сергеев И. С. Как реализовать компетентностный подход на уроке и во внеурочной деятельности : практическое пособ. / И. С. Сергеев, В. И. Блинов. – М. : АРКТИ, 2007. – 132 с.

РЕЗЮМЕ

Т. Г. Гильберг, Л. Б. Паламарчук. Реализация практической составляющей компетентности географического образования в профильной школе.

В статье определены пути реализации практической составляющей курса «География» профильной школы. Основной целью профильной школы является развитие в старшекласников практической компетентности, которая формируется во время выполнения учебных практических работ. На выполнение практических работ по географии в старшей школе профильному обучению предусмотрено третью часть учебного времени. Его реализация осуществляется различными методами и формами обучения. Рекомендации, данные в статье, помогут учителю в организации проведения и оценки практических работ.

Ключевые слова: *качество образования, компетенция, компетентностный подход в образовании, практическая составляющая курса, практикум, практическая работа, деятельностный подход, профильная школа.*

SUMMARY

T. Gilberg, L. Palamarchuk. The realization of the practical competence of geographical education at a type school.

The article focus the attention on the ways of realization of practical component of the course «Geography» at a type school. The primary purpose of the type school is development of the senior pupils' practical competence that is formed during the fulfillment of educational practical works. On the fulfillment of practical works from Geography at a senior school with type studies more than one third of the educational time is foreseen. Its realization is carried out with different methods and forums of studies. Recommendations given in the article will help a teacher in the organization of practical works and their assessment.

Key words: *quality of education, competence, competent approach in education, practical component of the course, practical work, active approach, type school.*

УДК 378.147:519.85

М. С. Головань

Державний вищий навчальний заклад
«Українська академія банківської справи
Національного банку України»

РЕАЛІЗАЦІЯ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ В УМОВАХ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ ІНФОРМАТИКИ

У статті описано реалізацію компетентісного підходу в умовах кредитно-модульної системи організації навчання інформатики у вищому економічному навчальному закладі. Мета навчання сформульована у вигляді системи інформатичних компетенцій, які розподілені за модулями навчальної дисципліни. Модель методичної системи складається з цільового, змістового, процесуального, організаційно-управлінського і результатно-оцінного функціональних компонентів. Методична